

Sygn. akt: I C 531/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Rybarczyk
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Tuchalska

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2017 r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa (...)B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w I.

przeciwko Skarbowi Państwa (...) Zarządowi (...) w B.

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego Skarbu Państwa (...) Zarządu (...) w B. na rzecz powoda (...)B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w I. kwotę 1.706.482,66 zł (jeden milion siedemset sześć tysięcy czterysta osiemdziesiąt dwa złote 66/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21.01.2016 do dnia zapłaty.
2. Zasądza od pozwanego Skarbu Państwa (...) Zarządu (...) w B. na rzecz powoda (...)B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w I. kwotę 99.742 zł (dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy siedemset czterdzieści dwa złote 00/100) z tytułu zwrotu kosztów procesu.

SSO Wojciech Rybarczyk

I C 531/16

UZASADNIENIE

Powód (...)B. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w I. wniósł przeciwko Skarbowi Państwa (...) Zarządowi (...) w B. pozew w postępowaniu upominawczym, w którym domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 1.706.482,66 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 21.01.2016 r do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 26.11.2013 r zawarł z pozwanym umowę, której przedmiotem była budowa hangaru obsługi śmigłowców w 1 (...) w I.. Powyższa umowa była zmieniana 11 aneksami. Na podstawie aneksu nr (...) ustalono termin wykonania umowy ustalono na dzień 30.11.2015. W dniu 16.07.2015 pomiędzy stronami została zawarta umowa o roboty dodatkowe dotyczące powyższego zadania inwestycyjnego. Pismem z dnia 16.07.2015 r powódk zwrócił się do pozwanego o ustanowienie gwarancji zapłaty wynagrodzenia wynikającego z umowy z dnia 26.11.2013 r oraz umowy o roboty dodatkowe. Pismo zawierające żądanie ustanowienia gwarancji zostało doręczone pozwanemu w dniu 20.07.2015 r. Przy uwzględnieniu 45 dniowego terminu na ustanowienie gwarancji, powinna ona zostać ustanowiona do dnia 3.09.2015 r. Pozwany nie ustanowił w tym terminie gwarancji. W związku z nie

ustanowieniem gwarancji powód pismem z dnia 8.09.2015 odstąpił od umowy. Pozwany przesłał powodowi pismo datowane na dzień 17.09.2015 w którym to piśmie złożył własne oświadczenie o odstąpieniu od umowy. Jednocześnie przesłał powodowi noty obciążeniowe na kwotę 1.328.928,95 zł i na kwotę 377.553,71 zł, które to kwoty miały stanowić kary umowne. Powód zakwestionował możliwość obciążenia go karami umownymi. Jednocześnie strony przystąpiły do inwentaryzacji robót wykonanych w ramach w/w umów. Po inwentaryzacji powód wystawił faktury za wykonane prace na kwoty 1.299.147,75 zł i 796.815,60 zł. Pozwany zapłacił należność z faktur do kwoty 160.112,96 zł i 206.411,85 zł, co do pozostałej części w/w kwot złożył oświadczenie o potrąceniu z wierzytelnościami wynikającymi z not obciążeniowych. W ocenie powoda pozwany nie miał żadnych podstaw do naliczania kar umownych i tym samym potrącania należności z tego tytułu.

Z uwagi na brak podstaw do wydania nakazu zapłaty sprawę skierowano do rozpoznania na rozprawę.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że oświadczenie powoda z dnia 8.09.2015 o odstąpieniu od umowy jest bezskuteczne albowiem zostało oparte na przesłankach pozornych a nie rzeczywistych. Obiektywny interes powoda nie wymagał zabezpieczenia jego roszczeń gwarancją zapłaty za roboty budowlane. Pozwany nie kwestionując, tego, że jednostki organizacyjne Skarbu Państwa nie zostały zwolnione z obowiązków nałożonych przez przepis art. 649¹ kc wskazał na praktyczne problemy z uzyskaniem gwarancji zabezpieczającej zapłatę albowiem bank pozwanego nie udziela tego typu gwarancji co wiąże się z koniecznością nawiązania współpracy z bankiem komercyjnym. Ponadto pozwany wskazał, że powód nadużył swojego prawa żądając ustanowienia gwarancji i żądanie to stanowiło dla niego tylko pretekst do odstąpienia od umowy. Jest tak dlatego, że strony pozostawały w stałych relacjach gospodarczych i powód znał zasady wywiązywania się przez pozwanego ze zobowiązań wynikających z umów o roboty budowlane. Powód wiedział, że zgodnie z umową zapłata wynagrodzenia może zostać ograniczona i godził się na to, miał też świadomość gwarancji wypłacalności pozwanego. Oświadczenie o odstąpieniu od umowy zostało złożone w toku sprawy o zawezwanie do próby ugodowej, w której strony miały ustalić zasady rozliczenia robót. W ocenie pozwanego powód z nieznanых przyczyn szukał pretekstu do uchylecia się od skutków prawnych zawartej umowy. W tym stanie rzeczy skuteczne było oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy, naliczenie kar umownych i ich potrącenie z wierzytelnością z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane albowiem doszło do bezpodstawnego wstrzymania robót. Jednocześnie pozwany podniósł zarzut potrącenia wierzytelności z tytułu kar umownych, którymi obciążono powoda.

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił co następuje:

W dniu 26.11.2013 r powód (...)B. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w I. zawarł z (...) Zarządem (...) w B. umowę nr (...), której przedmiotem była budowa hangaru obsługi śmigłowców w 1 (...) w I.. Wykonanie zadania zostało podzielone na dwie fazy. Pierwszym elementem było opracowanie projektów wykonawczych na bazie projektów budowlanych, programu inwestycji i programu funkcjonalno-użytkowego oraz prawomocnego pozwolenia na budowę z dnia 3.09.2012. W drugiej fazie wykonawca miał wybudować obiekt na podstawie dokumentacji projektowej oraz decyzji o pozwoleniu na budowę i uzyskać pozwolenie na użytkowanie. Termin wykonania pierwszego elementu umowy określono na 90 dni od dnia podpisania umowy a drugiego na dzień 30.06.2015 r. Wynagrodzenie za wykonanie pierwszego elementu określone zostało jako wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie brutto 775.692,62 zł a za wykonanie drugiego elementu wynagrodzenie miało być kosztorysowe w kwocie brutto 25.802.886,29 zł. Wynagrodzenie miało odpowiadać zakresowi robót przedstawionemu w przedmiarach, stanowiących załącznik do SIWZ. Pozwany w umowie przewidział ograniczenie wypłaty wynagrodzenia w roku 2013 do kwoty 3.072,97 tysięcy złotych brutto a w 2014 do kwoty 9.127,80 tysięcy złotych brutto. Pozwany przewidywał możliwość zwiększenia finansowania w w/w latach po przeprowadzeniu negocjacji z powodem oraz wprowadzeniu i zatwierdzeniu stosownych zmian w Centralnym Planie (...) na dany rok budżetowy. Strony przewidywały również możliwość zawarcia umowy o roboty dodatkowe w drodze zamówienia dodatkowego z wolnej ręki. Powyższa umowa

była jedenastokrotnie zmieniana. Aneksami nr (...) zmieniono termin wykonania zadania do dnia 30.11.2015. Zmiana terminu dotyczyła elementu pierwszego i drugiego umowy.

/dowód: Umowa z 26.11.2013 r z aneksami k 18-50

Decyzja administracyjne k. 64-70/

Powyższa umowa została zawarta po przeprowadzeniu przetargu w trybie przepisów ustawy o zamówieniach publicznych. Ogłaszając przetarg pozwany dysponował projektem budowlanym autorstwa firmy (...) spółki z o.o. w S.. Oraz pozwolenie na budowę z dnia 3.09.2012. Na tym etapie w/w projekt był częściowo niespójny z programem inwestycyjnym, decyzją o lokalizacji inwestycji celu publicznego, przedmiarem robót oraz oczekiwaniami i wymaganiami pozwanego oraz użytkownika. Do dokumentacji przetargowej dołączono zestawienie powyższych rozbieżności. Na podstawie tych dokumentów powód opracował ofertę przyjętą przez pozwanego. Powyższe rozbieżności powodowały, że jeszcze przed podpisaniem umowy dla stron oczywistym było to, że konieczne będzie sporządzenie nowej dokumentacji spełniającej oczekiwania pozwanego i użytkownika obiektu oraz uzyskanie nowego pozwolenia na budowę. Planowano de facto realizację istotnie zmienionego obiektu w oparciu o postanowienia pierwotnej umowy.

/dowód: zeznania świadka R. K. k. 237-238

Zeznania świadka W. L. k. 238-239

Zeznania świadka M. P. k. 239-240

Zeznania świadka B. P. k. 401-402

Zeznania świadka M. J. k. 402-402v

Zeznania świadka M. S. k. 402v-403v

Zeznania świadka P. L. k. 403v-404

Decyzja administracyjne k. 64-70

akta I Co 125/15/

Konieczność wykonania projektu zamiennego wynikająca z w/w rozbieżności projektu jakim dysponował pozwany z jego późniejszymi oczekiwaniami spowodowała opóźnienie w rozpoczęciu prac budowlanych. Spowodowało to zawarcie aneksu nr (...) do umowy przedłużającego czas jej realizacji do 30.11.2015r. Po sporządzeniu projektu zamiennego przez powoda strony w dniu 26.05.2015 zawarły umowę o roboty dodatkowe. Przedmiotem tej umowy była budowa sieci zewnętrznej wraz z zagospodarowaniem terenu. Termin realizacji tego zadania został określony na dzień 30.11.2015 a wynagrodzenie kosztorysowe na kwotę brutto 7.551.074,25 zł.

/dowód: zeznania świadka R. K. k. 237-238

Zeznania świadka W. L. k. 238-239

Zeznania świadka M. P. k. 239-240

Zeznania świadka B. P. k. 401-402

Zeznania świadka M. J. k. 402-402v

Zeznania świadka M. S. k. 402v-403v

Zeznania świadka P. L. k. 403v-404/

Wykonany przez powoda projekt zamienny uwzględniał oczekiwania i wymagania pozwanego oraz użytkownika obiektu a także zmiany w przepisach prawa budowlanego i przepisów przeciwpożarowych. Projekt ten przewidywał wykonanie szeregu robót zamiennych w stosunku do robót przewidzianych w pierwotnym projekcie w oparciu o które sporządzony został kosztorys ofertowy. Pozwany zaakceptował przygotowany projekt zamienny i według tego projektu powód wykonywał prace. W tej sytuacji konieczne było jednak wprowadzenie do umowy zapisów określających stawki jednostkowe i pozycje rozliczeniowe dla robót zamiennych. Z uwagi na to, że już na etapie postępowania przetargowego strony miały świadomość konieczności wykonania projektu zamiennego powód kierował do pozwanego zapytania w tej kwestii. Pozwany w odpowiedzi wskazał, że dopuszcza korektę ceny kontraktowej o wskaźniki jednostkowe oferty przy czym ryzyko finansowe związane z ewentualnym opracowaniem dokumentacji zamiennej wraz z uzyskaniem uzgodnień i pozwoleń miał ponosić wykonawca.

/dowód: zeznania świadka R. K. k. 237-238

Zeznania świadka W. L. k. 238-239

Zeznania świadka M. P. k. 239-240

Zeznania świadka B. P. k. 401-402

Zeznania świadka M. J. k. 402-402v

Zeznania świadka M. S. k. 402v-403v

Zeznania świadka P. L. k. 403v-404

akta I Co 125/15/

Konieczność wykonywania prac zamiennych, nie przewidywanych w pierwotnym kosztorysie spowodowała trudności w rozliczaniu wykonanych przez powoda prac. Kosztorysy uzupełniające przedłożone przez powoda po sporządzeniu projektu zamiennego spowodowały znaczący wzrost kosztów inwestycji sięgający 100%. W związku z tym, że umowa stron przewidywała wynagrodzenie kosztorysowe nie można było rozliczyć prac wykonywanych przy zastosowaniu innych technologii i materiałów niż przewidziane w kosztorysie ofertowym, który oparty był o pierwotną dokumentację przetargową. W konsekwencji tej sytuacji pozwany nie płacił powodowi za prace wykonane na podstawie dokumentacji zamiennej, które nie były ujęte w kosztorysie ofertowym lub były w nim przewidziane ale wg stawek niższych niż w kosztorysie prac zamiennych.

/dowód: zeznania świadka R. K. k. 237-238

Zeznania świadka W. L. k. 238-239

Zeznania świadka M. P. k. 239-240

Zeznania świadka B. P. k. 401-402

Zeznania świadka M. J. k. 402-402v

Zeznania świadka M. S. k. 402v-403v

Zeznania świadka P. L. k. 403v-404

Protokół konieczności k. 56-63

Raporty miesięczne, faktury k. 307-392/

Zgodnie z umową stron zapłata miała nastąpić po przedstawieniu faktury za wykonanie danego elementu w 100%. Z uwagi na to, że strony nie doszły do porozumienia co do stawek wynagrodzenia za w/w prace zamiennie pozwany nie wypłacał powodowi wynagrodzenia za wszystkie rzeczywiście wykonane prace w tym częściowo za prace co do których nie było sporu. W konsekwencji brak środków spowodował, że powód miał trudności z kontynuacją prac i pojawiły się przerwy w ich realizacji. Strony prowadziły cały czas rozmowy mające na celu ugodowe zakończenie sporu. Pozwany podczas tych rozmów proponował aby powód wykonywał prace zamiennie nie objęte kosztorysem ofertowym na własny koszt a po zakończeniu robót wystąpił na drogę postępowania sądowego z żądaniem zapłaty. Powód początkowo ponosił we własnym zakresie koszty prac zamiennych. Jednak gdy wydatki z tego tytułu osiągnęły kwotę około 1 mln zł uznał, że nie jest w stanie dalej ponosić tych kosztów zwłaszcza w sytuacji gdy przewidywane koszty sięgały co najmniej kilkunastu dalszych milionów. Powód w dniu 12.05.2015 wniósł do Sądu Rejonowego w Bydgoszczy wniosek o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej. W toku tego postępowania strony wstępnie uzgodniły warunki ugody, która miała określać zasady rozliczania prac zamiennych jednak pozwany ostatecznie odstąpił od zawarcia ugody.

/dowód: zeznania świadka R. K. k. 237-238

Zeznania świadka W. L. k. 238-239

Zeznania świadka M. P. k. 239-240

Zeznania świadka B. P. k. 401-402

Zeznania świadka M. J. k. 402-402v

Zeznania świadka M. S. k. 402v-403v

Zeznania świadka P. L. k. 403v-404

Zawezwanie do próby ugodowej akta I Co 125/15 /

Pismem z dnia 16.07.2015 r powódka zwróciła się do pozwanego o ustanowienie gwarancji zapłaty wynagrodzenia wynikającego z umowy z dnia 26.11.2013 r oraz umowy o roboty dodatkowe. Pismo zawierające żądanie ustanowienia gwarancji zostało doręczone pozwanemu w dniu 20.07.2015 r. Powódka wyznaczyła pozwanemu 45 dniowy termin na ustanowienie gwarancji zapłaty. Pozwany w powyższym terminie nie ustanowił gwarancji uznając, że żądanie powoda w tym zakresie jest nieuzasadnione. Po upływie terminu do ustanowienia gwarancji powód pismem z dnia 8.09.2015 odstąpił od umowy. W odpowiedzi pozwany przesłał powodowi pismo datowane na dzień 17.09.2015 w którym to piśmie złożył własne oświadczenie o odstąpieniu od umowy. Jednocześnie przesłał powodowi noty obciążeniowe na kwotę 1.328.928,95 zł i na kwotę 377.553,71 zł, które to kwoty miały stanowić kary umowne za niewykonanie umowy o roboty budowlane i umowy o roboty dodatkowe.

/dowód: Wystąpienie wykonawcy z dnia 16.07.2015 z dowodem doręczenia k. 76-81

Pismo powoda z 8.09.2015 z oświadczeniem o odstąpieniu od umowy k. 82-83

Pisma pozwanego wzywające do podjęcia prac oraz z oświadczeniem o odstąpieniu od umowy i obciążeniu karami umownymi k. 138-165

Noty obciążeniowe k. 85-86/

Następnie strony przystąpiły do inwentaryzacji robót wykonanych w ramach w/w umów. Po inwentaryzacji powód wystawił faktury za wykonane prace na kwoty 1.299.147,75 zł i 796.815,60 zł. Pozwany zapłacił należność z faktur

do kwoty 160.112,96 zł i 206.411,85 zł, co do pozostałej części w/w kwot złożył oświadczenie o potrąceniu z wierzytelnościami wynikającymi z not obciążeniowych.

/dowód: Pisma pozwanego wzywające do podjęcia prac oraz z oświadczeniem o odstąpieniu od umowy i obciążeniu karami umownymi k. 138-165

Noty obciążeniowe k. 85-86

Kosztorys powykonawczy i rozliczenie prac k. 87-112

Faktury VAT i pismo powoda k. 113-116

Historia rachunku bankowego k 117-118

Oświadczenie o potrąceniu k. 119-120/

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków: R. K., W. L., M. P., B. P., M. J., M. S., P. L.. Świadkowie w swoich zeznaniach zgodnie podali, że z uwagi na niespójność dokumentacji projektowej przedstawionej przez pozwanego w toku postępowania przetargowego z oczekiwaniami pozwanego i użytkownika obiektu oczywistym dla stron był fakt, że konieczne będzie sporządzenie dokumentacji zamiennej. Zgodnie podali również, że powód opracował taką dokumentację oraz kosztorys prac, które miały być zgodnie z nią wykonane. Kosztorys ten przewidywał wykonywanie innych prac niż przewidziane w kosztorysie ofertowym i na tym tle pojawiły się problemy z rozliczaniem prac wykonanych przez powoda albowiem strony nie mogły dojść w tym zakresie do porozumienia. Zeznania w/w świadków zasługują na wiarę albowiem są spójne i wzajemnie się potwierdzają a różnice w ich treści nie dotyczą kwestii istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Rozbieżności w zeznaniach świadków dotyczą de facto wyłącznie kwestii prawidłowości ustalenia przez powoda cen jednostkowych w kosztorysie zamiennym, kwestie te z uwagi na podstawy faktyczne żądania nie wpływały jednak na rozstrzygnięcie sprawy i z tej przyczyny sąd nie oceniał wiarygodności twierdzeń świadków w tym zakresie.

Sąd uznał za wiarygodne dowody z w/w dokumentów albowiem strony nie kwestionowały ich autentyczności. Dokumenty te w ocenie Sądu stanowią więc wiarygodny dowód na złożenie oświadczeń zawartych w ich treści.

Sąd zważył co następuje:

W przedmiotowej sprawie powód domagał się od pozwanego zapłaty kwoty 1.706.482,66 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 21.01.2016 r do dnia zapłaty z tytułu wynagrodzenia za wykonane na rzecz pozwanego roboty budowlane określone w umowie z dnia 26.11.2013 oraz umowie o roboty dodatkowe z 26.05.2015 r. Pozwany kwestionując zasadność roszczeń powoda wskazywał na to, że powód bezpodstawnie złożył oświadczenie o odstąpieniu umowy i dopiero oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy wywołało skutki prawne, których konsekwencją było obciążenie powoda karami umownymi, które zostały potrącone z należnością powoda.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy konieczne było ustalenie czy powód skutecznie odstąpił od umowy albowiem w takiej sytuacji oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy, które nastąpiło później nie wywoływałoby już żadnych skutków prawnych.

Powód w przedmiotowej sprawie wskazał, że podstawą prawną odstąpienia od umowy jest przepis art. 649⁴ § 1 kc zgodnie, z którym jeżeli wykonawca nie uzyska od inwestora żądanej gwarancji zapłaty w wyznaczonym przez siebie terminie nie krótszym niż 45 dni uprawniony jest do odstąpienia od umowy z winy inwestora ze skutkiem na dzień odstąpienia.

W przedmiotowej sprawie okolicznością bezsporną był fakt, że powód w dniu 16.07.2015 r zwrócił się do pozwanego o udzielenie gwarancji zapłaty wynagrodzenia wynikającego z umowy z dnia 26.11.2013 r oraz umowy o roboty dodatkowe. Pismo zawierające żądanie ustanowienia gwarancji zostało doręczone pozwanemu w dniu 20.07.2015 r.

Przy uwzględnieniu 45 dniowego terminu na ustanowienie gwarancji, powinna ona zostać udzielona do dnia 3.09.2015 r. Pozwany nie udzielił w tym terminie gwarancji w związku z tym powód pismem z dnia 8.09.2015 odstąpił od umowy.. Pozwany twierdził natomiast że oświadczenie powoda z dnia 8.09.2015 o odstąpieniu od umowy jest bezskuteczne albowiem zostało oparte na przesłankach pozornych a nie rzeczywistym art. tych i stanowiło nadużycie prawa.

W ocenie Sądu stanowisko strony pozwanej nie jest uzasadnione a ustalenia poczynione w toku postępowania dowodowego wskazują na to, że powód skutecznie odstąpił od umowy.

Zgodnie z przepisem art. 649³§ 1 kc wykonawca w każdym czasie może żądać od inwestora gwarancji zapłaty do wysokości ewentualnego roszczenia z tytułu wynagrodzenia wynikającego z umowy o roboty budowlane oraz robót dodatkowych lub koniecznych do wykonania umowy, zaakceptowanych na piśmie przez inwestora. W pierwszej kolejności wskazać należy, że powyższy przepis nie przewiduje jakichkolwiek wyłączeń podmiotowych, w szczególności nie przewiduje zakazu domagania się ustanowienia gwarancji zapłaty w sytuacji gdy inwestorem jest Skarb Państwa. Przepis powyższy ma na celu jak najpełniejsze zabezpieczenie interesów wykonawcy w zakresie otrzymania terminowej zapłaty za wykonane prace budowlane. Fakt, iż Skarb Państwa jest wypłacalny nie daje podstaw do przyjęcia założenia, że wykonawca robót budowlanych nie może domagać się ustanowienia gwarancji zapłaty w sytuacji gdy inwestorem jest Skarb Państwa. Świadczy o tym również przepis art. 649¹§ 1 kc, który wskazuje, że gwarancja zapłaty ustanawiana jest w celu zabezpieczenia terminowej zapłaty umówionego wynagrodzenia. Biorąc pod uwagę fakt, że wypłacalność Skarbu Państwa nie przesądza o tym, że wynagrodzenie zostanie wypłacone terminowo albowiem z różnych przyczyn może dojść do opóźnień w zapłacie umówionego wynagrodzenia gwarancja niewątpliwie może mieć znaczenie dla ochrony interesów wykonawcy realizującego umowę zawartą ze Skarbem Państwa. Jednocześnie wskazać należy, że gdyby intencją ustawodawcy było wyłączenie możliwości domagania się gwarancji zapłaty w sytuacji gdy inwestorem jest Skarb Państwa niewątpliwie zamieściłby on stosowne wyłączenie podmiotowe w przepisach regulujących tą instytucję.

Powyższe okoliczności wskazują jednoznacznie na to, że powód był uprawniony do domagania się od pozwanego ustanowienia gwarancji zapłaty.

Pozwany w odpowiedzi na pozew, podnosił równocześnie, że ze względów praktycznych uzyskanie gwarancji bankowej przez pozwanego było niemożliwe albowiem bank pozwanego (NBP) nie udziela takich gwarancji konieczne byłoby więc nawiązanie współpracy z bankiem komercyjnym co podlegałoby przepisom ustawy o Zamówieniach Publicznych. W ocenie Sądu stanowisko pozwanego w tym zakresie nie ma żadnego znaczenia w niniejszej sprawie albowiem z materiału dowodowego nie wynika aby pozwany podejmował jakiejkolwiek działania zmierzające do udzielenia gwarancji bankowej. Wręcz przeciwnie nie ustanowił jej uznając, że w sytuacji gdy inwestorem jest Skarb Państwa nie ma obowiązku ustanawiania gwarancji. Wskazuje na to wprost treść pisma pozwanego z 17.09.2015 (k.140). Tak więc to nie trudności w uzyskaniu gwarancji bankowej ale błędna ocena prawna żądania jej ustanowienia była przyczyną dla której pozwany nie udzielił gwarancji zapłaty.

Pozwany podnosił również, że żądanie ustanowienia gwarancji zapłaty było nadużyciem prawa ze strony powoda, który w ten sposób chciał uniknąć kontynuowania prac a jednocześnie nie miał żadnych innych racjonalnych powodów do takiego żądania. W ocenie Sądu zarzut ten jest bezpodstawny, zgodnie z przepisami art. 649¹⁻⁵ kc prawo żądania ustanowienia gwarancji zapłaty nie jest w żaden sposób ograniczone i inwestor może w trakcie trwania prac objętych umową zawsze domagać się udzielenia takiej gwarancji nawet w sytuacji gdy przed wystąpieniem z takim żądaniem nie było żadnych problemów z terminową zapłatą za wykonane już prace. Bez znaczenia jest w związku z tym także to, że w przedmiotowej sprawie inwestorem był Skarb Państwa a strony zawierały już wcześniej umowy o roboty budowlane i powód nie domagał się nigdy wcześniej udzielenia gwarancji zapłaty. W ocenie Sądu fakt, iż powód skorzystał z przysługującego mu z mocy przepisów ustawy uprawnienia nie może być traktowane jako nadużycie prawa.

Ponadto wskazać należy, że w realiach przedmiotowej sprawy powód mógł mieć wątpliwości czy pozwany dokona zapłaty za wykonane prace albowiem w związku z problemami z rozliczeniem prac pozwany cały czas sugerował powodowi aby wykonywał prace na własny koszt a następnie wystąpił z żądaniem zapłaty na drogę sądową. W takiej

sytuacji zwłaszcza gdy pozwany nie zapłacił powodowi za prace co do których nie było żadnych problemów z ich rozliczeniem (o czym świadczy wykonane po odstąpieniu od umowy rozliczenie w wyniku, którego pozwany uznał, że powód wykonał pracę o wartości przewyższającej żądnie pozwu) powód mógł mieć wątpliwości co do uzyskania terminowej zapłaty za prace objęte umowami.

W toku procesu pozwany podnosił również, że wykonawca może domagać się wyłącznie udzielenia gwarancji zapłaty umówionego wynagrodzenia a w przedmiotowej sprawie sytuacja taka nie zachodziła albowiem między stronami doszło do sporu co do cen za wykonywanie prac zamiennych. W ocenie Sądu stanowisko pozwanego w tym zakresie jest bezzasadne. W przedmiotowej sprawie powód domagał się udzielenia gwarancji zapłaty wynagrodzenia za prace objęte umową o roboty budowlane z 26.11.2013 r i umową o roboty dodatkowe z dnia 26.05.2015 w zakresie w jakim wynagrodzenie nie zostało zapłacone (k79). Kwoty których zapłata miała zostać zabezpieczona nie przekraczają kwot wynagrodzenia przewidzianego w/w umowami tak więc niewątpliwie powód domagał się udzielenia gwarancji zapłaty kwoty określonej w umowach a więc kwoty umówionego wynagrodzenia.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd uznał, że w związku z nieudzieleniem przez pozwanego gwarancji zapłaty umówionego wynagrodzenia powód był uprawniony o odstąpienia od umowy z winy pozwanego a odstąpienie było skuteczne z dniem jego dokonania. W tej sytuacji oświadczenie o odstąpieniu od umowy złożone przez pozwanego pismem z dnia 17.09.2015 nie wywołało żadnych skutków prawnych albowiem nastąpiło już po skutecznym odstąpieniu od umowy przez powoda. Ponadto w ocenie Sądu rzeczywistą przyczyną złożenia przez pozwanego tego oświadczenia nie było to, że powód zaprzestał wykonywania robót budowlanych ale była nią chęć uniknięcia skutków związanych z odstąpieniem od umowy przez powoda w następstwie nie udzielenia gwarancji zapłaty. Świadczy o tym w szczególności fakt, że pierwsze pismo zawierające wezwanie powoda do kontynuowania prac pozwany sporządził dopiero 2.09.2015 r (k138) a więc na jeden dzień przed upływem terminu do udzielenia gwarancji zapłaty.

Konsekwencją tego, że oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy było bezskuteczne z uwagi na wcześniejsze odstąpienie od umowy przez powoda jest to, że pozwany nie miał jakichkolwiek podstaw do obciążania powoda karami umownymi albowiem zgodnie z przepisem art. 649¹§ 1 kc odstąpienie wykonawcy od umowy z powodu nie udzielenia gwarancji zapłaty jest odstąpieniem z winy inwestora.

W przedmiotowej sprawie okolicznością bezsporną jest fakt, że po odstąpieniu od umowy przez powoda strony dokonały inwentaryzacji wykonanych prac i ustaliły, iż ich wartość wynosi odpowiednio z prace objęte każdą z umów 1.299.147,75 zł i 796.815,60. Pozwany zapłacił jednak powodowi z tego tytułu tylko kwoty 160.112,96 zł i 206.411,85 zł, co do pozostałej części w/w kwot złożył oświadczenie o potrąceniu z wierzytelnościami wynikającymi z not obciążeniowych. W niniejszej sprawie powód domagał się zapłaty różnicy między ustaloną przez strony wartością wykonanych prac a kwotą faktycznie wypłaconą przez pozwanego. Jak to zostało już wcześniej wskazane pozwany nie miał podstaw do obciążenia powoda karami umownymi i tym samym potrącenia z ceny kwot odpowiadających wysokości kar. W tej sytuacji żądanie powoda jest w pełni uzasadnione.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd na podstawie art. 647 kc zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.706.482,66 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 21.01.2016 do dnia zapłaty. O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 kc albowiem termin zapłaty określony w fakturach wystawionych przez powoda upływał z dniem 20.01.2016 r i od tego dnia pozwany pozostawał w zwłoce.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 kpc i zasądzono od powoda na rzecz pozwanego kwotę 99.742 zł, na którą to kwotę składa się opłata sądowa 85325 zł oraz koszty ustanowienia i wynagrodzenia pełnomocnika powoda w wysokości 14.417,86 zł.

SSO Wojciech Rybarczyk